

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W KATOWICACH**

Katowice, 20 stycznia
2022

WPN.410.11.2019.AJ1.2

Pan
Hubert Wiśniewski
Zastępca Dyrektora
ds. Gospodarki Leśnej
Regionalnej Dyrekcji
Lasów Państwowych
w Katowicach

Szanowny Panie Dyrektorze,

odpowiadając na Pana wniosek z 22 grudnia 2021 r. (pismo znak: ZU.6003.1.7.2019), w sprawie zaopiniowania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Brynek na lata 2022-2031, zwanego dalej „projektem Planu”, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, co wynika z art. 54 ust. 1 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.) uprzejmie informuję, co następuje.

Opinię sporządzono w oparciu o analizę przedstawionej dokumentacji wnioskowej, tj. udostępnionych zewnętrznie w formie elektronicznej, następujących opracowań:

- Ogólnego opisu lasów nadleśnictwa (Elaborat)
- Opisów taksacyjnych
- Zestawień i wykazów tabelarycznych
- Programu Ochrony Przyrody
- Kompletu map tematycznych
- Podstawowych warstw gis w postaci shp, w tym do Programu Ochrony Przyrody,

stanowiących składowe przedmiotowego projektu Planu, a także analizę – Prognozy Oddziaływania na Środowisko, wraz z mapami. W przypadku Prognozy, dokonując oceny zawartych w tym dokumencie zapisów, kierowano się także uzgodnieniem jej zakresu i stopnia szczegółowości, przedstawionym w piśmie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z 9 lipca 2019 r. znak: WPN.410.11.2019.AJ1.

Przedstawiony do zaopiniowania dokument, nie uwzględnia zakresu planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. W związku z tym, brak jest podstaw do zastosowania art. 28 ust. 11a oraz 11b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 z późn. zm.).

Przedmiotową dokumentację przeanalizowano, przede wszystkim pod kątem możliwego oddziaływania zapisów projektu Planu na siedliska i gatunki, dla których na terenie Nadleśnictwa Brynek wyznaczono obszar Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003, a także na stan populacji chronionych gatunków roślin i zwierząt, w tym w szczególności wymienionych w załączniku IV do Dyrektywy Siedliskowej.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że realizacja zabiegów przewidzianych w projekcie Planu, mając na uwadze ich charakter, cel i sposób realizacji, będzie skutkować wystąpieniem zmian elementów strukturalnych i funkcjonalnych terenu, niezbędnych dla utrzymania we właściwym stanie ochrony chronionych siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony wyznaczono ww. obszar Natura 2000. Jednocześnie nie można w sposób jednoznaczny potwierdzić, że ww. zabiegi nie będą skutkować pogorszeniem stanu ochrony gatunków będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003. Ponadto w przedstawionej wraz z projektem Planu Prognozie nie uwzględniono w pełni uzgodnienia jej zakresu i stopnia szczegółowości – pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z 9 lipca 2019 r. znak: WPN.410.11.2019.AJ1.

Projekt Planu zawiera zapisy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003 (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 2576) oraz zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 18 maja 2015 r. o zmianie zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003 (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 2844), jednak w ostateczności nie uwzględnia celu ich realizacji. Analizy i ich wyniki w Prognozie i w konsekwencji w projekcie Planu względem zaplanowanych zabiegów hodowlano-gospodarczych w odniesieniu do przywoływanych zagrożeń dla przedmiotów ochrony cyt. ostoi (siedliska przyrodnicze: żyzne buczyny *Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion* o kodzie Natura 2000 – 9130 oraz ciepłolubne buczyny storczykowe *Cephalanthero-Fagenion* o kodzie Natura 2000 – 9150), są zbyt ogólne. Brak informacji/analiz czy, a jeżeli tak, to w jaki sposób zaplanowane zabiegi w danym pododdziale (np. wydz. 619d, 619g, 631b, 631c, 639d), wpłyną na siedlisko w nim występujące. Nie we wszystkich wydzieleniach ww. siedliska występują w całym ich obrębie. Dlatego też w przypadku konieczności podtrzymania charakteru danego zabiegu gospodarczego, należy dokonać wyłączenia z prac terenu siedlisk 9150 i 9130 z pozostawieniem jedynie czynności skorelowanych ze wskazaniem obowiązującego planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003, tj. usuwanie drzew niezgodnych z siedliskiem – sosna, modrzew, świerk. Dla siedlisk 9130 i 9150 zagrożeniem jest prześwietlenie. Nie odniesiono planowanych zabiegów do tego zagrożenia, a także nie wskazano czy zaplanowane prace będą realizacją koniecznych działań ochronnych i jeżeli tak to w jakim zakresie.

Należy zwrócić uwagę, że w przywołanych pododdziałach występują niezwykle cenne przyrodniczo drzewostany. Stare buki, np. 160-letnie są traktowane jako drzewa mikrosiedliskowe. Realizacja wpisanych w projekcie Planu zabiegów, może w wybranych miejscach doprowadzić do zmian warunków mikroklimatycznych, odsłoneń i uszkodzeń od wiatru. Dlatego też należy wprowadzić zmiany i stosowne komentarze w odniesieniu do prac zaplanowanych w następujących wydzieleniach:

- 639d - należy znacznie ograniczyć pozyskanie w cięciu uprzątającym (do maksymalnie 30%) i skoncentrować cięcia pod kątem eliminacji ze składu gatunkowego dębu czerwonego i ewentualnie brzozy, ze szczególną ochroną dojrzałego drzewostanu

bukowego;

- 631c - należy odstąpić od realizacji rębni, ewentualnie przeznaczyć do usunięcia wyłącznie zwarte grupy sosen aby umożliwić odnowienie gatunków zgodnych z siedliskiem (Bk, Jw.), wraz z pełnym wykorzystaniem ich odnowienia naturalnego;
- 619d - należy zmniejszyć pozyskanie w ramach rębni IVd do 20%, zachowując bufor od strony wydzielenia 619f, a także nie eliminować drzew, które są zgodne z siedliskiem (Bk, Jw, Lp, Db), wraz z pełnym wykorzystaniem ich odnowienia naturalnego;
- 619g - należy odstąpić od realizacji typowego zabiegu rębni, a same cięcia ukierunkować jedynie na usuwanie drzew niezgodnych z siedliskiem (np. sosna, modrzew, świerk). Tworzenie gniazd w tym wydzieleniu byłoby działaniem niepożądanym dla zachowania chronionych siedlisk przyrodniczych;
- 631b - należy odstąpić od realizacji rębni, co będzie zgodne z potrzebami ochrony występujących tam chronionych siedlisk przyrodniczych;
- 647f - celem ochrony siedliska przyrodniczego Grądu środkowoeuropejskiego i subkontynentalnego *Galio-Carpinetum* i *Tilio-Carpinetum* (kod Natura 9170), zabieg trzebieży należy wykonać jako nieintensywny i ograniczyć go jedynie do najbardziej koniecznych miejsc;
- 655b – należy odstąpić od usuwania przestoi, których pozostawienie jest pożądane dla chronionych siedlisk przyrodniczych (9150, 9170).

Jednocześnie w składach odnowień dla wydzielen (bądź wyodrębnionych w nich fragmentów), gdzie występują siedliska o kodach Natura 9130 i 9150, należy zrezygnować z wprowadzania sosny i dębu, których obecność doprowadzi do zniekształcenia i obniżenia oceny stanu ochrony tych siedlisk.

W Prognozie dla siedlisk o kodach Natura: 9110, 9130 i 9150, w tabeli gdzie dokonano porównania typów drzewostanów z naturalnym składem gatunkowym poszczególnych siedlisk przyrodniczych wg Matuszkiewicza, zgodnie z ww. uzgodnieniem zakresu Prognozy, właściwie ujęto jako typ drzewostanu – drzewostan bukowy (Bk), a dla siedliska o kodzie 9170 – drzewostan dębowo-bukowy (Db-Bk). Tymczasem w opisach taksacyjnych w obrębie wydzielen gdzie występują siedliska o kodzie: 9110, 9130 i 9150, dominuje typ Db-Bk. W Programie Ochrony Przyrody dla siedliska lasu wyżynnego świeżego (Lwyżśw.) w ogóle nie przewidziano typu drzewostanu bukowego (Bk). Brak jest również w Prognozie wyników analiz pomiędzy typem naturalnym, a zaproponowanym typem drzewostanu.

W związku z tym, w celu zachowania przedmiotowych siedlisk przyrodniczych we właściwym stanie ochrony, konieczne jest dodanie typu drzewostanu bukowego (BK) do typu siedliskowego lasu Lwyżśw. Należy dokonać zmian w projekcie Planu, w tym w opisach taksacyjnych i/lub stworzyć nowe wyłączenia taksacyjne typowo dla siedlisk przyrodniczych z istniejących pododdziałów i dla nich wskazać właściwe dla siedlisk typy drzewostanu.

W projekcie Planu dla niektórych wydzielen leśnych nie uwzględniono potrzeby realizacji wskazań planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003 (wydzielenie 631j). W związku z tym, należy odnieść się do niezaplanowania do realizacji części działań ochronnych wynikających z ww. aktu prawa miejscowego. Zgodnie bowiem z cyt. zarządzeniami, Nadleśnictwo Brynek zobligowane jest do realizacji poszczególnych zadań. W sytuacji jeśli brak wskazówki do prac wiąże się z brakiem możliwości przyporządkowania zadania z planu zadań ochronnych do katalogu leśnych prac gospodarczych, należy wyodrębnić te przypadki i odnieść się do sposobu ich realizacji. Jednak jeśli brak wskazówki do prac związany jest z rezygnacją z prowadzenia danego działania ochronnego, co jak wynika z informacji zawartych w projekcie Planu może być związane z aktualnie panującymi tam warunkami terenowymi/przyrodniczymi (639b –

teren niedostępny, 619f – teren szczególnie cenny przyrodniczo), należy podać te konkretne uwarunkowania i przyczyny takiej decyzji, które potwierdzą brak zagrożenia dla przedmiotu/ów ochrony ww. obszaru Natura 2000. Odrębnego podejścia wymaga kwestia nieplanowania prac w wydzieleniach zakwalifikowanych wstępnie do objęcia ochroną rezerwatową. Zagadnienie powiększenia rezerwatu nie było przedmiotem analiz na etapie ustanawiania planu zadań ochronnych dla ww. obszaru Natura 2000 i wynikało już po wydaniu cyt. zarządzeń. W związku z tym, wymaga to wprowadzenia stosownego komentarza w projekcie Planu. Włączenie danego wydzielenia do rezerwatu przyrody, nie wyklucza możliwości realizacji zadań ochronnych przewidzianych w planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003.

Siedlisko o kodzie 9170 zlokalizowane w wydzieleniach 647d, f, 655a, b, to powierzchnie referencyjne płatu grądu, objęte Państwowym Monitoringiem Środowiska. W związku z tym, niezwykle istotnym jest prowadzenie leśnych zabiegów gospodarczych na tym terenie, w oparciu w wyżej przywołane wskazania.

Jednocześnie w Prognozie nieprecyzyjnie wskazano zagrożenia wynikające z ekspertyzy dla siedliska ciepłolubnych buczyn storczykowych (kod: 9150). Nie zachowano podziału na zagrożenia istniejące i potencjalne. Wszystkie zagrożenia uznano za potencjalne.

Tymczasem zagrożenia te zostały pogrupowane w zależności od płatu siedliska (Kulpiński K., Tyc A., Salasa-Orpuch A.; 2012. „Ekspertyza na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru SOO „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie”. Część 1. Botanika.”). W Prognozie błędnie wskazano jako siedlisko nietoperzy – nocka dużego i nocka Bechsteina - wyłącznie teren rezerwatu oraz stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej. Tymczasem z ekspertyzy przyrodniczej (Cichocki J., Łupicki D., Ważna A.; 2012/2013. „Ekspertyza na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000: Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie – zoologiczna”) wynika, że głównym miejscem żerowiskowym zarówno dla nocka dużego jak i nocka Bechsteina jest Park w Reptach i Dolina Dramy o powierzchni ponad 450 ha będący Zespołem Przyrodniczo – Krajobrazowym oraz rezerwat Segiet wraz z przyległymi drzewostanami do Parku im. Edmunda Osmańczyka. Dlatego Prognoza powinna zawierać wyniki analiz pod kątem wpływu zaplanowanych zabiegów na terenach pokrywających się z ww. miejscami, w odniesieniu do przywoływanych w Prognozie i projekcie Planu zagrożeń dla nietoperzy, a w szczególności nocka Bechsteina [ściananie starych dziuplastych drzew, cięcia odnowieniowe (niezależnie od typu rębni), zwalczanie szkodników leśnych, fragmentacja obszarów leśnych].

W związku z powyższymi zapisami Prognozy wymagają zmiany i uzupełnienia w powyższym zakresie. W konsekwencji projekt Planu także wymaga wprowadzenia zmian, poprzez zamieszczenie informacji i/lub wskazań płynących z wyników z przeprowadzonych analiz.

Za pożądane i pozytywne należy uznać ujęcie przez autorów Prognozy pełnej listy przedmiotów ochrony dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003. Lista ta bowiem po wydaniu zadań ochronnych dla cyt. ostoji, została rozszerzona na podstawie danych przekazanych przez Polskę na koniec 2018 r. Zaktualizowany SDF został opublikowany 15 marca 2019 r. na stronie Europejskiej Agencji ds. Środowiska. Zmiana przedmiotów ochrony jest oficjalnie zaakceptowana Decyzją Wykonawczą Komisji (UE) 2020/97 z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie przyjęcia trzynastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2019) 8586).

Ponadto projekt Planu uwzględnia (Program Ochrony Przyrody rozdz. 7 pt. „Wytyczne do

organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych” i rozdz. 8 pt. „Plan działań z zakresu ochrony przyrody”) potrzebę zastosowania licznych działań minimalizujących potencjalnie negatywne oddziaływanie w trakcie wykonywania leśnych prac gospodarczych. Zatem można stwierdzić, że w tym zakresie, ujęte w projekcie Planu działania realizowane przy zachowaniu ww. wytycznych, regulacji i wskazań, nie będą negatywnie wpływać na gatunki będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty oraz siedliska, z którymi są związane.

Dodatkowo proszę także o przeanalizowanie, rozważenie i uwzględnienie w projekcie Planu i Prognozie następujących uwag:

1. W projekcie Planu i Prognozie brak informacji o sposobie realizacji wskazówek gospodarczych w wydzieleniach ze stwierdzonym występowaniem chronionych siedlisk przyrodniczych o następujących kodach Natura 2000: 9130, 9110, 9150, 9170, pod kątem ich zachowania. Dotyczy to wydzielen leśnych: 602d, 619~a, 619d, 638a, 639a, d, f, g, 647d, f, 655a, b, c. Wymaga to uzupełnienia, poprzez podanie sposobu ochrony danego siedliska w trakcie prac na wskazanych obszarach.
2. W Prognozie podano: „*Jako potencjalne zagrożenia dla siedliska 9150 – ciepłolubne buczyny storczykowe (Cephalanthero-Fagenion, Fagus sylvatica-Crucjata glabra) ekspertyza wymienia:*
  - 1) *Unikanie nadmiernego prześwietlenia dobrze zachowanych płatów siedliska;*
  - 2) *Pozostawianie najstarszych drzew ze względu na typ ich wzrostu oraz niską wartość gospodarczą;(...)*”

Ten sposób zapisu wprowadza w błąd, ponieważ wskazuje, że działaniami pozytywnymi byłoby:

    - nieunikanie nadmiernego prześwietlenia, czyli nadmierne prześwietlanie;
    - usuwanie najstarszych drzew.

Dlatego należy przeformułować powyższy fragment tekstu, zgodnie z intencją ochronną.
3. W Prognozie (Tab. nr 25) nie wykazano położenia niewielkich fragmentów poszczególnych siedlisk na wydzieleniach: 602d, 608c (siedlisko o kodzie: 9110), 601w, 602d, 608c, 631a (siedlisko o kodzie: 9130), 608f, 639c, 648d, 656c (siedlisko o kodzie: 9150). Co prawda końcowe rozliczenie powierzchni siedlisk jest zgodne z SDF, jednak powyższe braki wymagają uzupełnienia.
4. Błędny jest powiązanie w pkt 6.2 Prognozy pt. „Przewidywane oddziaływanie projektu planu na cele i przedmioty ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000” z art. 52a ustawy o ochronie przyrody, który stanowi o nienaruszaniu przez gospodarkę rybacką zakazów w odniesieniu do gatunków zwierząt. Zapisy niegdyś zawarte w art. 52a odnośnie do gospodarki leśnej nie obowiązują od 1 stycznia 2017 r. Proponuje się usunąć te zapisy z Prognozy.
5. Wskazane jest zwrócenie uwagi w projekcie Planu na potrzebę ochrony usypisk powstałych wokół dawnych szybów górniczych (warpi). Zarówno ze względów przyrodniczych jak i historyczno-kulturowych. Wiele warpi znajduje się w granicach istniejącego rezerwatu przyrody Segiet i jego projektowanego poszerzenia. Jednak nie mniej leży na terenach leśnych objętych planową gospodarką leśną. W tym celu powierzchnie warpi winny być wyłączone z prac, zwłaszcza zabiegów agrotechnicznych i nasadzeń.
6. W Prognozie w spisie literatury, nie wymieniono ekspertyz przyrodniczych sporządzonych na potrzeby opracowania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003. Z treści Prognozy wynika, że korzystano z tych ekspertyz. Należy zatem uzupełnić spis literatury o te pozycje.

7. W projekcie Planu do gospodarstwa specjalnego zaliczono teren projektowanego rezerwatu przyrody Segiet, co jest właściwym podejściem. Jednak podana powierzchnia nie jest zgodna ze stanem faktycznym. Prawdopodobnie omyłkowo skopiowano daną dla aktualnej powierzchni istniejącego rezerwatu. Wymaga to weryfikacji i wprowadzenia zmian.
8. W wydzieleniach leśnych 619~a oraz 639c zaplanowano 100% wycinki w ramach odpowiednio utworzenia linii oddziałowej oraz cięć pod linią energetyczną. W obrębie tych wydzieleni występują płaty siedliska ciepłolubnych buczyn storczykowych (kod Natura 9150). W związku z tym w projekcie Planu należy uwzględnić występowanie tego siedliska w ww. wydzieleniach i podać uzasadnienie możliwości wykonania zaplanowanych prac przy zachowaniu warunku zapewnienia właściwego stanu ochrony tego chronionego siedliska przyrodniczego.
9. Opisując charakterystykę rezerwatu, w projekcie Planu nie uwzględniono obowiązującego aktu prawnego, tj. Rozporządzenia Wojewody Śląskiego z 1 sierpnia 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody Segiet (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 130, poz. 2574). Dokument ten obok Rozporządzenia z 2002 r., stanowią podstawę prawną funkcjonowania rezerwatu przyrody Segiet. W związku z tym, wskazane jest uzupełnienie zapisów projektu Planu o tę informację.
10. Dodatkowe informacje w opisach taksacyjnych o proponowanej otulinie rezerwatu w wydzieleniach 602d, n oraz 619h proponuje się usunąć, bowiem tereny te wchodzą w skład istniejącej otuliny rezerwatu. Wskazanie to było już Państwu przedstawione na etapie procedury uzgodnienia projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Brynek na lata 2022-2031, w części dotyczącej otuliny rezerwatu przyrody Segiet, prowadzonej w trybie art. 13 ust. 3b ustawy o ochronie przyrody.
11. W opiniowanym dokumencie oraz Prognozie, w części dotyczącej ochrony gatunkowej – strefowej, podano błędny termin ochrony okresowej dla bociana czarnego, tj. od 01.01. do 31.07. Właściwy termin wynikający z przepisów, to od 15.03. do 31.08.
12. W Programie Ochrony Przyrody, w „Wykazie roślin i grzybów chronionych zinwentaryzowanych na gruntach Nadleśnictwa Brynek” (Tab. Nr 30), podano niewłaściwą łacińską nazwę gatunkową centurii nadobnej lub niewłaściwą polską nazwę łacińskiego odpowiednika *Scilla bifolia*. Omyłka ta wymaga zmiany nazwy łacińskiej bądź polskiej. Dodatkowo należy uzupełnić informacje podane pod tabelą o odnośnik wyjaśniający, że część wykazanych w tabeli gatunków, nie występuje naturalnie (np. różanecznik żółty, którego jedyne naturalne stanowisko występuje w okolicy Sandomierza) i nie dotyczą ich zakazy odnoszące się do roślin dziko występujących.
13. W Programie Ochrony Przyrody, w „Wykazie chronionych gatunków ssaków występujących na terenie Nadleśnictwa Brynek” (Tab. Nr 34) podano błędny status ochrony bobra europejskiego. Gatunek ten objęty jest ochroną częściową, a nie ścisłą. Zapis w kolumnie status ochrony wymaga zatem poprawy.

Z poważaniem,

z upoważnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach
Przemysław Skrzypiec
p. o. Zastępcy Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach
Regionalnego Konserwatora Przyrody

Do wiadomości:

1. Nadleśnictwo Brynek
2. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej o/Kraków